

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Mfv.III.10.032/2020/5.

A tanács tagjai: . Magyarfalvi Katalin
a tanács elnöke
. Kulisity Mária
előadó bíró
Mészárosné Dr. Szabó Judit
bíró

A felperes: felperes neve
(felperes címe)

A felperes képviselője: dr. Vidra Gábor ügyvéd

Az alperes: alperes neve
(alperes címe)

Az alperes képviselője: -

A per tárgya: közszolgálati jogviszony

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság határozatának száma:

Budapest Környéki Törvényszék 8.Mf.20.612/2019/7.

Az elsőfokú bíróság határozatának száma:

Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság
31.M.257/2018/3.

Rendelkező rész

A Kúria a Budapest Környéki Törvényszék 8.Mf.20.612/2019/7. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A le nem rótt 50.000 (ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket a magyar állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

Tényállás

- [1] Az alperes 2005. március 16. napjával létesített köztisztviselői jogviszonyt a felperes jogelődjével, jogviszonya 2013. május 7. napján kelt felmentéssel szűnt meg. Az alperes 1999. december 1. napján a ... Bt. üzletvezetésre és képviseletre jogosult beltagja lett, tagsági jogviszonya 2014. december 15-ig állt fenn. Az

alperes 2008. május 26-tól 2014. április 29-ig a ... Kft. ügyvezetője volt.

- [2] A felperes saját felmentő nyilatkozatát 2014. június 23-án érvénytelenség jogcímén megtámadta.

A felperes keresete és az alperes érdemi ellenkérelme

- [3] A felperes keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy az alperes felperesnél fennálló köztisztviselői jogviszonya érvénytelen, semmis, ennek következtében semmis a felperes 2017. május 7. napján kelt, alperesi jogviszonyt megszüntető jognyilatkozata is. Hivatkozásképpen előadta, hogy utólag, a felmentés jogellenességével kapcsolatos perben értesült arról, hogy az alperes a közszolgálati jogviszonyával összeférhetetlen vezető tisztségviselői jogviszonyt létesített. A köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény (a továbbiakban: Ktv.) 21. § és 22. § kógens rendelkezései folytán az alperes közszolgálati jogviszonya -- az összeférhetlensége miatt -- már a kinevezésétől számított 30 napon belül meg kellett volna, hogy szűnjön. A munkáltató egyoldalú jognyilatkozatával olyan jogviszonyt szüntetett meg, amely a megszüntetés időpontjában már nem létezett. Az alperes jogviszonya és a felperes alperesi jogviszonyt megszüntető jognyilatkozata így munkaviszonyra vonatkozó szabályba ütközik, ezért semmis. Másodlagosan megtévesztés címén kérte a 2013. május 7-én kelt jogviszonyt megszüntető jognyilatkozata érvénytelenségének megállapítását arra hivatkozással, hogy a felperes a jognyilatkozat megtételekor mind a tények, mind a körülmények tekintetében lényeges tévedésben volt, az alperes elhallgató magatartásának következtében nem tudott az összeférhetlenségről, tévedését az alperes okozta. Hivatkozott az érvénytelenség jogkövetkezményéről szóló 1/2010. (VI. 28.) PK. véleményre (a továbbiakban: PK vélemény), melynek értelmében a bíróságnak rendelkeznie kell az alperes részére juttatott többletszolgáltatás visszatérítéséről.
- [4] Az alperes érdemi ellenkérelmében kérte a kereset elutasítását. Hivatkozásképpen előadta, hogy a jogszabály által megkívánt jogviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel mind a kinevezéskor, mind a későbbiekben rendelkezett, ezért a kinevezése érvényes volt. Azt, hogy az összeférhetlenségi okot elmulasztotta bejelenteni, nem semmisségi oknak, hanem az érvényesen fennálló közszolgálati jogviszonyból eredő kötelezettség megszegésének minősül, az a kinevezés érvénytelenségét nem eredményezheti. A közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Kttv.) 86. §-ában, illetőleg a Ktv. 22. § (1) bekezdésében leírt eljárás lefolytatásának hiányában az alperes jogviszonya a törvény erejénél fogva nem szűnhetett meg. Előadta azt is, hogy a felperes nem kérheti saját intézkedése hatálytalanítását, arra, hogy a felmentés jogszabálysértő volt, kizárólag az alperes hivatkozhat. A másodlagos kereseti kérelem

körében előadta, hogy a felperes elmulasztotta a Kttv. 24. § (7) bekezdésében meghatározott objektív hat hónapos megtámadási határidőt. Egyébiránt a kinevezés esetleges érvénytelensége sem érinti a felmentési nyilatkozat érvényességét, mert az Mt. kimondja, hogy az érvénytelen megállapodás alapján létrejött jogviszonyból származó jogokat és kötelezettségeket úgy kell tekinteni, mintha azok érvényes megállapodás alapján állnának fenn.

Az elsőfokú bíróság ítélete

- [5] A többszöri hatályon kívül helyezés folytán eljáró elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban meghozott ítéletével a keresetet elutasította. Határozatának indokolása szerint a Ktv. 7. § (1) bekezdése egyértelműen meghatározza, hogy a közszolgálati jogviszony létesítéséhez milyen feltételekkel kell rendelkezni: büntetlen előéletűnek, cselekvőképesnek, legalább középiskolai végzettséggel rendelkező, magyar állampolgárnak kell lenni. A Ktv. 11. § (1) bekezdése szerint a közszolgálati jogviszony kinevezéssel és annak elfogadásával jön létre. Az alperes kinevezése a jogviszony létesítéséhez szükséges jogszabályi feltételeknek megfelelt, így a jogviszonya érvényesen létrejött. Kétségtelen tény, hogy az alperes elmulasztotta bejelenteni a felperesnek, hogy vele szemben összeférhetetlenségi ok merült fel, mely a Kttv.) 85. § (4) bekezdése és a 86. § (1) bekezdése szerint a közszolgálati jogviszonyból eredő kötelezettség megszegésének minősül, amelynek egyéb törvényben szabályozott jogkövetkezményei lehettek volna. Ezen jogkövetkezmény nem eredményezheti az érvényesen fennállt közszolgálati jogviszony semmisségét, valamint a kinevezés érvénytelenségét sem. A másodlagos kereseti kérelem körében rögzítette, hogy a felperes a 2013. május 7-i jogviszonyt megszüntető jognyilatkozatát csak 2014. június 23-án támadta meg és ezzel elmulasztotta a Kttv. 24. § (4) bekezdésében meghatározott hat hónapos jogvesztő határidőt, melyet a megállapodás megkötésétől kell számítani. A megtámadási határidő elmulasztását a bíróságnak hivatalból kellett figyelembe venni.

A másodfokú bíróság ítélete

- [6] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helyes indokai alapján helybenhagyta. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helyesen alkalmazta a Ktv. 7. §-át és 11. §-át és ezek alapján helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy az alperes kinevezése jogszabályba nem ütközött, a közszolgálati jogviszony érvényesen létrejött. Egyetértett azzal az alperesi érveléssel, hogy általában maga a jogviszony nem lehet semmis. A jogviszony ugyanis jogilag szabályozott társadalmi viszony, amely tartalmát tekintve a jogviszony alanyait megillető jogosultságok és az őket terhelő kötelezettségek együttese. A köztisztviselő mulasztásának

következménye a perbeli esetben a jogviszony jövőre nézve történő megszűnése és nem a jogviszonyt létrehozó megállapodás (kinevezés) érvénytelensége. Megjegyezte, hogy a polgári jog szabályai szerint egy jogviszony csak abban az esetben szűnhet meg, ha érvényesen létrejött, az érvénytelen megállapodás alapján létesített jogviszony ugyanis a keletkezésére visszaható hatállyal lesz érvénytelen, annak jogkövetkezménye nem a megszűnés. Az alperes kinevezése nem volt érvénytelen, ezért a felmentő nyilatkozat sem semmis.

- [7] A másodfokú bíróság a másodlagos kereseti kérelem körében hangsúlyozta, hogy a szubjektív határidő elévülési jellegű, az objektív határidő azonban jogvesztő és arra az elévülés szabályai nem irányadóak. A jogvesztő határidő lejártával objektív az alanyi jog érvényesíthetőségének a megszűnése. A felperes elfogultsági kifogásával kapcsolatos fellebbezési érv kapcsán utalt a 8.Mf.21.520/2016/4. számú végzésben foglaltakra azzal, hogy az ott leírtakat továbbra is fenntartja, annak megismétlése a határozatban szükségtelen.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [8] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen az ítélet „„megváltoztatását”” és a kereseti kérelemnek való helyt adást, másodlagosan -- jogszabálysértés és a bizonyítékok részben iratellenes, okszerűtlen mérlegelése miatt -- a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte. Jogszabálysértésként a Pp. 8. § (1) bekezdésének, 13. § (1) bekezdés e) pontjának, 21/A.§-ának, valamint az ügy érdemét tekintve a Ktv. 21.§ (5) bekezdés c) pontjának, 22.§-ának, a Kttv. 23. § (1)-(3) bekezdésének, a 25. § (1)-(4) bekezdésének, a 85. § (4) bekezdés c) pontjának és a 86. § (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott.
- [9] Hivatkozásképpen előadta, hogy a törvényszék által megállapított, megváltoztatott tényállás teljeskörűen nem felel meg a valóságnak, az abból levont következtetés pedig nem okszerű, nem logikus és iratellenes. Az eljáró bíróságok okszerűtlenül mérlegelve állapították meg a tényállást és abból helytelen jogi következtetésre jutottak. A jogerős ítélet azért sérti a Pp. 8. § (1) bekezdését, 13. § (1) bekezdés e) pontját és 21/A.§-át, mert az elfogultsági indítványa elbírálására nem soron kívül került sor: az elfogultsági indítványt 2014. szeptember 30. napján nyújtotta be és az elutasító határozatot csak 2015. január 23. napján vette kézhez; az elhúzó eljárás jelentősen sérti az eljárási jogait. Ezentúl az indítványt elbíráló bíró nem merítette ki teljesen az indítványban előadott kifogásokat, az elsőfokú bíróság gyakorlatilag egyesítette a két ügyet.

- [10] Az ügy érdemét tekintve előadta, hogy az alperes jogviszonyának létrejöttéhez nem csak a Ktv. 7. § és 11. §-ának kellett megfelelnie az alperesnek, hanem az egész törvényre vonatkozó rendelkezéseknek, közöttük az összeférhetetlenséget szabályozó Ktv. 21. § (5) bekezdés c) pontjának és 22. §-ának is. Mind a Ktv. hivatkozott szakaszai, mind a Kttv. 85. § (4) bekezdése és 86. §-a kógens, imperatív rendelkezés, ezért az abba ütköző alperesi jogviszony semmis, mert a jogviszony már a keletkezés időpontjában is jogszabályi rendelkezésbe ütközött. Jogszabályellenes a jogerős ítéletnek az a megállapítása, hogy az alperes kinevezése jogszabályba nem ütközött, mert a kinevezéskor a törvényi feltételeknek mindenben megfelelt. Az alperes a kinevezéskor nyilvánvalóan nem felelt meg a jogszabályi követelményeknek. Az alperes jobb tudomása ellenére hamisan nyilatkozott a 2005. március 18. napján kelt közszolgálati alapnyilvántartás adatlapja elnevezésű dokumentumban, ahol a besoroláshoz figyelembe vehető közszolgálati jogviszonyban töltött idő számítása résznél feltüntette, hogy a ... Bt-nél betöltött jogviszonya 1999. október 31. napján véget ért. Hangsúlyozta, hogy az eljáró bíróságok a Polgári Törvénykönyv azon alapelvét, hogy felróható magatartására előnyök szerzése végett senki nem hivatkozhat, nem vették figyelembe. A törvényszék ítéletével legitimálja az alperes eljárását, felróható magatartását jogszerűsíti; egyik bíróság sem értékelte a hivatkozott adatlapot.
- [11] A felperes szerint ellentmondásos az ítélet azon indokolása, hogy az összeférhetetlenségi eljárásra vonatkozó szabályok megsértése nem semmisségi ok. A Kttv. 85. § (4) bekezdés c) pontja és a Kttv. 86. § (1) bekezdése kógens imperatív szabály, melyhez a törvény is a jogviszony megszűnésének szankcióját rendeli, illetőleg a jogalkotó a közérdekbe ütközés esetén [Kttv. 25. § (1) bekezdése] nem látott lehetőséget arra, hogy a közérdekbe ütközés elhárítása nélkül fennmaradjon a jogellenes jogviszony, ahhoz semmisség esetén jogkövetkezményként az azonnali hatályú megszüntetést rendelte. A törvényszék azon megállapításával, hogy maga a jogviszony nem lehet semmis, ellentétben áll a jogszabálynak a szövegezése, mely mind a Ktv., mind a Kttv. esetében a közszolgálati jogviszony megszűnését említi. A törvényszék ítéletében gyakorlatilag azt mondja ki, hogyha valaki elhallgatja az összeférhetetlenséget, nem tesz eleget bejelentési kötelezettségének, akkor az érvényesen és joghatályosan a jogviszonyának létrejöttét és fenn nem állását a kógens törvényi tiltás ellenére sem befolyásolja, ezáltal „degradálja” az alperes magatartását és az összeférhetetlenségi tiltó szabályokat.
- [12] A megtámadhatóság körében a felperes hivatkozott a PK véleményre és arra, hogy a keresetét a három éves elévülési időn belül nyújthatta be. Az eljáró bíróságok nem vették figyelembe, hogy a megtámadás határideje és a hat hónapos határidő is a tévedés, megtévesztés, téves feltevés felismerésétől kezdődik, mely a perbeli esetben 2014. május 27. napja volt. Innen számítandók az egyéb határidők,

ezért a bíróságoknak a megtámadás alapján is meg kellett volna állapítania az érvénytelenséget.

- [13] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme az elsőfokú ítélet hatályában tartására irányult. Hivatkozásképpen előadta, hogy önmagában az a tény, hogy az eljáró bíró a felek között folyamatban lévő másik, a jelen üggyel összefüggő peres ügyben is eljár, nem alapozza meg a bíró elfogultságát. A Pp. 21/A.§-ában foglaltak esetleges megsértése a per érdemére nincs hatással. Valótlan és alaptalan a felperes azon állítása, hogy az elsőfokon eljáró bíróság rákényszerítette a Pp. 149. § (2) bekezdése szerinti perek egyesítését, ugyanis a folyamatban lévő perek nem lettek egyesítve. Helyesen tartalmazza az ítélet, hogy általában maga a jogviszony nem lehet semmis, szükséges ugyanis különbséget tenni a jogviszony és az azt létrehozó, módosító vagy megszüntető aktus között. A jogviszony nem lesz semmis attól, hogy valamelyik fél az adott jogviszonyra előírt kötelezettségét nem teljesíti. A Ktv., Kttv., Mt. vagy a Ptk. nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely alapján egy jogviszony semmisségét meg lehetne állapítani. Semmis kizárólag az adott jogviszonyt létrehozó megállapodás, egyoldalú jognyilatkozat lehet, jelen esetben a kinevezés, ennek érvénytelensége megállapítását azonban a felperes az elsőfokú eljárás alkalmával egyszer sem kérte. Előadta, hogy amennyiben a kinevezés nem hozza létre a jogviszonyt, nem beszélhetünk összeférhetetlenségről sem, akkor ugyanis nem áll fenn az a jogilag szabályozott társadalmi viszony, amely alapján a feleket jogosultságok illetik meg és kötelezettségek terhelik. A felperes állításával szemben a törvényszék ítélete nem legitimizálja az összeférhetetlenséget, hanem helyesen arra következtetésre jut, hogy a körülmény orvoslására a jogszabály speciális eljárást ír elő. Az összeférhetetlenség következménye az, hogy azt a köztisztviselő felszólításra, megadott határidőn belül köteles megszüntetni. A határidő eredménytelen eltelte után a köztisztviselő jogviszonya a jövőre nézve megszűnik. A semmisség jogkövetkezményeinek alkalmazására a törvény nem ad lehetőséget. Tévesen és rosszhiszeműen hivatkozott a felperes a közszolgálati alapnyilvántartás adatlapjára, mint olyanra, amin az alperes a vezető tisztségviselői jogviszonyt letagadta volna. A hivatkozott adatlapon ugyanis a köztisztviselő besorolásánál figyelembe veendő időszakok és jogviszonyok kerültek feltüntetésre. A PK véleménye kapcsán előadta, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazása iránt a felperes nem terjesztett elő kereseti kérelmet, egyébiránt a Ptk. jogkövetkezményeinek alkalmazhatósága kérdéses az irányadó munkajogi szabályok speciális rendelkezéseire tekintettel.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [14] A felülvizsgálati kérelem -- az alábbiak szerint -- megalapozatlan.
- [15] A felperes felülvizsgálati kérelmében alaptalanul állította a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelését és kifogásolta a

megállapított tényállás valótlanságát. A felek között a releváns tények tekintetében nem volt vita, arra nézve bizonyítási eljárás sem folyt, mert a felek azokat egyezően adták elő, és az okiratokkal is alátámasztott volt. A felperes által kifogásolt, állítása szerint a bizonyítékok körében nem megfelelően értékelt közszolgálati alapnyilvántartás adatlapjának a perben relevanciája nem volt, mert a nem vitatott tényadatok szerint a felperes a kinevezés idején és a közszolgálati jogviszony fennállása alatt vezető tisztségviselő volt, és ennek bejelentését elmulasztotta. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást nem változtatta meg, azt a felperes sem kérte fellebbezésében. A bíróságoknak a bizonyítékokat nem kellett mérlegelniük, a tényállás egyértelmősége folytán az eljáró bíróságok jogkérdésben döntöttek. A felperes felülvizsgálati kérelmében lényegében az eljáró bíróságok jogszabály értelmezését, a megállapított tényállás jogi minősítését és a levont jogi következtetést támadta.

- [16] A Kúria gyakorlata szerint az érvénytelenség elsősorban a szerződés keletkezési folyamatához kapcsolódó jogintézmény, a szerződés megkötésénél felmerülő hiba. A szerződés érvényessége (érvénytelensége) csak egy meghatározott időpontban, a kinevezés keletkezésének időpontjában vizsgálható és értelmezhető, illetve ítéltető meg (Mfv.II. 10.064/2018/7.).
- [17] Az alperes közszolgálati jogviszonyának létesítésekor a Ktv. volt alkalmazásban, ezért ez alapján kell elbírálni a közszolgálati jogviszony, illetve az azt létrehozó kinevezés érvénytelenségének kérdését. A felmentés érvénytelenségét azonban már az akkor hatályban lévő Kttv. alapján kellett elbírálni.
- [18] A Kttv. 23.-25.§-ai és a Ktv. 71.§ (2) bekezdés a) pontja folytán alkalmazandó Mt. 7.-10.§-ai csak a megállapodás és az egyoldalú jognyilatkozatok semmisségét, érvénytelenségét szabályozzák. A felperes keresetében a közszolgálati jogviszony semmisségének megállapítását kérte. Helytállóan állapították meg az eljáró bíróságok, hogy a jogviszony semmisségének megállapítása nem kérhető akkor sem, ha az alapját képező megállapodás, kinevezés semmis. Ez a jogviszony és az azt létrehozó megállapodás, mint jogi aktus eltérő természetéből adódik. A jogviszony jogilag szabályozott társadalmi viszony. A közszolgálati jogviszony fogalmát meghatározza a létesítéskor hatályos Ktv. 5.§-a, mely szerint a közszolgálati jogviszony az állam, illetve a helyi önkormányzat, valamint a nevükben foglalkoztatott köztisztviselő, ügykezelő között a köz szolgálat és munkavégzés céljából létesített különleges jogviszony, amelyben a munkavégzéssel szükségszerűen együtt járó kötelezettségeken és jogosultságokon túlmenően mindkét felet többletkötelezettségek terhelik és jogosultságok illetik meg. A fogalom meghatározza a közszolgálati jogviszony alanyait (állam, helyi önkormányzat a munkáltatói oldalon, természetes személy köztisztviselő, ügykezelő a munkavállalói oldalon), a közszolgálati jogviszony tárgyát (a köz szolgálat és munkavégzés), valamint

általában véve annak tartalmát (a munkavégzéssel szükségszerűen együtt járó kötelezettségek és jogosultságok, többletkötelezettségek és jogosultságok). A közszolgálati jogviszony a kinevezéskor hatályos Ktv. 11. § (1) bekezdése szerint a kinevezéssel és annak elfogadásával létesül. Amennyiben a kinevezés jogszabályba ütköző okból semmis, érvénytelen, abból nem az következik, hogy a jogviszony maga érvénytelen, hanem, hogy a Ktv. 71.§ (2) bekezdés a) pontja folytán alkalmazandó Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: régi Mt.) 10. § (1) bekezdése szerint kell eljárni: az érvénytelen megállapodásból eredő jogokat és kötelezettségeket úgy kell elbírálni, mintha azok érvényesek lettek volna, az érvénytelen megállapodás alapján létrejött jogviszonyt pedig -- ha a régi Mt. eltérően nem rendelkezik --, a munkáltató köteles azonnali hatállyal felszámolni. Vagyis az érvénytelen kinevezés alapján is létrejön a jogviszony, jogok és kötelezettségek illetik meg és terhelik a feleket, de a jogviszonyt a munkáltató köteles azonnali hatállyal felszámolni.

[19] A bíróságoknak abban a kérdésben kellett állást foglalniuk, hogy ha a köztisztviselő már a közszolgálati jogviszony létesítésekor gazdasági társaság vezető tisztségviselője, melynek tényét elhallgatja, az a kinevezés érvénytelenségét eredményezi-e. Az összeférhetetlenségi szabályok nem a jogviszony létesítése körébe tartozó alkalmazási feltételek között kerültek szabályozásra, hanem azok a közszolgálati jogviszony tartalmába tartozó többletkötelezettségek. Ez alól egyetlen kivétel van, a Ktv. 9. § (1) bekezdésében szabályozott összeférhetetlenségi szabály, mely szerint nem létesíthető közszolgálati jogviszony, ha a köztisztviselő ezáltal hozzátartozójával irányítási (felügyeleti), ellenőrzési vagy elszámolási kapcsolatba kerülne. Ez valóban alkalmazási tilalom, ami alól egyébiránt az arra jogosult felmentést adhat.

[20] Miután a vezető tisztségviselői jogviszony egyidejű fennállásának tilalma a köztisztviselőt terhelő többletkötelezettségnek minősül, nem pedig alkalmazási tilalomnak, a felperes kinevezése vezető tisztségviselői jogviszonyának fennállása okán nem semmis, nem érvénytelen. Valamely közszolgálati jogviszonyból származó kötelezettség teljesítésének elmulasztása nem a kinevezés érvénytelenségét vonja maga után, hanem egyéb, a jogszabályban meghatározott jogkövetkezményekkel jár. Az összeférhetetlenségi szabályok megsértésének szankciója sem az érvénytelenség: ha a köztisztviselő elmulasztja bejelenteni a vele szemben felmerült összeférhetetlenségi okot, ezért fegyelmi felelősséggel tartozik. Ha pedig a köztisztviselő az összeférhetetlenséget a munkáltatói jogkör gyakorlójának erre irányuló felszólítása kézbesítésétől számított 30 napon belül nem szünteti meg, közszolgálati jogviszonya -- a törvény erejénél fogva -- a Ktv. 15.§ (1) bekezdés c) pontja és 22.§ (1) bekezdése alapján megszűnik. A közszolgálati jogviszony megszűnésének előfeltétele a munkáltatói jogkör

gyakorlójának írásbeli felszólítása az összeférhetetlenség megszüntetésére.

[21] A jogszabály (Ktv., Kttv.) nem csak az összeférhetetlenség bejelentése kapcsán tartalmaz kógens szabályokat, de az összeférhetetlenség megszüntetése kapcsán is. Kógens a szabály az eljárásrend és az alkalmazandó jogkövetkezmény tekintetében is. A kógens szabály a jogkövetkezményt egyértelműen úgy szabályozza, hogy elsődlegesen az összeférhetetlenséget a felszólítástól számított 30 napon belül meg kell szüntetni, ennek eredménytelensége esetén a közszolgálati jogviszony ipso iure megszűnik. Az eljárás bíróságok az alperes jogellenes magatartását nem hagyták figyelmen kívül, csupán azt állapították meg, hogy annak jogkövetkezménye nem a felperes által a keresetében érvényesített igény.

[22] A törvény kivételesen a kötelezettség megszegése esetére is előírhatja az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazását. Ilyen a Ktv. 15.§ (3) bekezdésében meghatározott eset, amikor a munkáltatói jogkör gyakorlójának ismételt felszólítására a köztisztviselő hatósági bizonyítvánnyal nem igazolja, hogy büntetlen előéletű, illetve nem áll a munkakörének megfelelő vagy a munkakörének részét képező foglalkozástól eltiltás hatálya alatt. Ekkor maga a törvény írja elő jogkövetkezményként a közszolgálati jogviszony azonnali hatályú felszámolását, és az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazását. Hasonló szabályozást tartalmaz a Kttv. 63.§ (2b) bekezdése is. Ezzel kapcsolatosan a Kúria már rámutatott arra, hogy ilyen esetben nem a kinevezés érvénytelenné válása következik be, hanem a törvény az alanyi képesség elvesztéséhez különös jogkövetkezményt fűz azzal, hogy ez esetben úgy kell eljárni, mintha a kinevezés érvénytelen lett volna (Mfv.II. 10.064/2018/7.).

[23] Alaptalanul hivatkozott a felperes saját felmentő intézkedésének semmisségére a jogkövetkezmények alóli mentesülés érdekében, amennyiben ugyanis a felmentés jogszabályba ütközik, akkor nem a semmisség, hanem a jogellenes megszüntetés jogkövetkezményei alkalmazandóak. A Kttv. 25.§ (5) bekezdése szerint a közszolgálat megszüntetésére irányuló jognyilatkozat érvénytelensége esetén -- a munkáltató saját jognyilatkozatának sikeres megtámadását kivéve -- a 193-194. §-ban foglalt rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni, melyek a kormányzati szolgálati jogviszony jogellenes megszüntetésének jogkövetkezményeit szabályozzák. A felperes kereseti kérelme nem irányulhatott a saját felmentése, mint jogellenes megszüntetés jogkövetkezményeinek alkalmazására. Ezzel összefüggésben helytállóan érvelt az alperes azzal, hogy a Munka Törvénykönyvének a rendelkezései szerint a felmentés esetleges jogszabálysértő voltát csak a munkavállaló kérelme alapján lehet megállapítani, a munkáltató a saját hibás intézkedésének hatálytalanítását kizárólag akarathiba címén, nem pedig jogellenesség miatt kérheti (BH1997. 256.).

- [24] A Kttv. 24.§ (7) bekezdése szerint a megtámadás határideje harminc nap, amely a tévedés, megtévesztés, téves feltevés felismerésétől, vagy jogellenes fenyegetés esetén a kényszerhelyzet megszűnésétől kezdődik. A megtámadási határidőre az elévülés szabályai megfelelően irányadók azzal, hogy hat hónap elteltével a megtámadás joga nem gyakorolható. A Kttv. 22. § (3) bekezdése szerint a határidő számítása a határidő megkezdésére okot adó intézkedést (eseményt) követő napon kezdődik. A (7) bekezdés szerint a határidő elmulasztása akkor menthető ki, ha a határidőt megállapító jogszabály ezt kifejezetten megengedi. Az alperes saját jognyilatkozatának, a felmentésnek a megtámadásával kapcsolatosan helytállóan állapították meg az eljáró bíróságok, hogy a Kttv. 24.§ (7) bekezdésében meghatározott hat hónapos határidő objektív, anyagi jogi, jogvesztő határidő, a határidő kezdete nem függ a fél tudomásszerzésétől, az a Kttv. 22.§ (7) bekezdése szerint a határidő megkezdésére okot adó intézkedést (eseményt) követő napon kezdődik. A hat hónapos határidőre az elévülési szabályok nem alkalmazhatóak, az jogvesztő, hat hónap elteltével a megtámadás joga nem gyakorolható. A felperes megtámadása így elkésztett volt.
- [25] A bírói gyakorlat szerint az érvénytelenül létrejött közszolgálati jogviszony bármilyen módon történő megszüntetése a jogviszony régi Mt. 10. §-ának (1) bekezdése szerinti azonnali hatályú felszámolásának minősül (EBH2006. 1535.). Ezen jogkövetkezmény alkalmazásához azonban nincs szükség sem külön megtámadásra, sem a megszüntető intézkedés semmisségének megállapítása érdekében külön per indítására. Az erre történő hivatkozás a felmentéssel kapcsolatos perben is érvényesíthető. Jelen ügyben azonban sem a kinevezés, sem a közszolgálati jogviszony érvénytelensége -- a már korábban kifejtettek okán - nem volt megállapítható.
- [26] Az elfogultsági kifogás elbírálásának késedelme az ügy érdemi elbírálására nem hatott ki, a bejelentés elintézésig a tanács a Pp. 19.§ (1) bekezdése alapján eljárhatott. A kizárást megtagadó határozatban az elsőfokú bíróság részletesen megindokolta, hogy miért alaptalan a felperes kizárási okra vonatkozó bejelentése. A felperes a kizárás megtagadását az ügy érdemében hozott határozat elleni fellebbezésben is megpanaszolta, melyet a másodfokú bíróság is megalapozatlannak talált. Helyesen utalt a másodfokú bíróság arra, hogy az, hogy a jelen üggyel összefüggő felmentés jogellenességével kapcsolatos ügyben is ugyanazon tanács jár el, és a két ügyet egymást követően tárgyalja, az elfogultságot nem alapozza meg, egyesítés pedig nem történt az ügyben.
- [27] A felperes alaptalanul hivatkozott a PK véleményre és arra, hogy a felperes keresetét a három éves elévülési időn belül nyújthatta be. A PK vélemény a Ptk. szerződés érvénytelenségére vonatkozó szabályainak egységes jogértelmezése és jogalkalmazása érdekében született, a munkajogi rendelkezések azonban mind a jogkövetkezmények, mind a határidők tekintetében eltérőek. Egyébiránt a felperes elszámolási igényt a perben nem is érvényesített.

- [28] A Kúria a fent kifejtettekre tekintettel a jogerős ítéletet a Pp. 275/A.§ (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [29] Az alperes úgy nyilatkozott, hogy költség igénye nincs, ezért a Kúria -- a Pp. 275/B.§ folytán alkalmazandó Pp. 78.§ (2) bekezdése alapján -- az e tárgyban való határozathozatalt mellőzte.
- [30] A felülvizsgálati eljárás illetéke az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 50.§ (1) bekezdésén alapul. A felperes az Itv. 5.§ (1) bekezdése szerint személyes illetékmentes, ezért a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14.§-a alapján a magyar állam viseli.
- [31] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.
- [32] Az ítélet elleni felülvizsgálat lehetőségét a Pp. 271.§ (2) bekezdése zárja ki.

Budapest, 2020. május 6.

Dr. Magyarfalvi Katalin s. k.
a tanács elnöke,

Dr. Kulisity Mária s. k. előadó bíró,
Mészárosné Dr. Szabó Judit s. k. bíró
előadó bíró
bíró